

Svar på skriftligt spørgsmål om läget i Irak

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 297/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Veronika Honkasalo /vänst:

Vad ämnar Finland i egenskap av EU:s ordförandeland göra för att myndigheterna i Irak ska respektera demonstranternas mänskliga rättigheter och församlingsfrihet,

ämnar Finland främja genomförandet av en opartisk och transparent utredning av de irakiska säkerhetsstyrkornas verksamhet under demonstrationerna och att de som har gjort sig skyldiga till brott ställs till svars,

hur ämnar regeringen stöda Iraks medborgares legitima krav på att korruptionen utrotas och de offentliga tjänsterna förbättras och

hur ämnar Finland stöda den demokratiska utvecklingen i Irak?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Finland är ytterst oroat över situationen beträffande de mänskliga rättigheterna i Irak. Situationen är mycket allvarlig. De demonstrationer som inleddes i början av oktober har redan krävt över 300 dödsoffer. Antalet skadade är cirka 15 000. I huvudstaden Bagdad har antalet omkomna personer varit mellan en och något under tio varje dag under de senaste dagarna. Det har även varit oroligt i andra städer och människor har även dödats.

Skarp ammunition, mindre dödlig ammunition och tårgaspatroner har använts i samband med demonstrationerna. Dessutom har explosioner och kidnappningar skett i landet. Enligt människorättsorganisationerna har de irakiska säkerhetsstyrkorna (ISF) använt sig av dödligt tunga tårgaspatroner.

Finland har tillsammans med de övriga EU-länderna fördömt användningen av våld mot demonstranterna. Finland har dessutom krävt att Iraks regering utreder de fall som har lett till döden samt ställer de inblandade till svars straffrättsligt.

Utrikesminister Haavisto har lyft fram frågan vid bilaterala möten med irakier, senast 14.11 vid sitt möte med Iraks utrikesminister Alhakim i Washington. Läget i Irak diskuteras regelbundet mellan EU-länderna, senast vid utrikesrådet 11.11, och utöver detta bland annat i rådets arbets-

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 297/2019 rd

grupper i Bryssel samt i Bagdad bland EU-ambassadörerna. I EU:s deklaration av den 7.11 konstaterades medlemsländernas stöd till Iraks regering i utrotandet av korruptionen, skapandet av arbetsplatser och förbättrandet av förvaltningen. EU-ambassadörerna till Bagdad träffade Iraks premiärminister Abdul-Mahdi 13.11 och förmedlade till honom medlemsländernas allvarliga oro över bruket av vapenmakt mot demonstranterna och regeringens åtgärder för att begränsa medborgarnas yttrandefrihet. Dessutom har Finland på utrikesministeriets officiella Twitterkonto 5.10 fördömt våldet.

Demonstrationerna har understrukt Iraks behov av omfattande och långsiktigt stöd för att stabilisera samhället, normalisera säkerhetssituationen samt effektivisera återuppbyggnadsprocessen. Iraks ledning har sedan länge känt till detta behov. Finland har förbundit sig att även under de kommande åren fortsätta stöda Irak på ett övergripande sätt.

Genom att delta i OIR-operationen som leds av koalitionen mot IS främjar Finland inte enbart stärkandet av Iraks säkerhetsstyrkor, utvecklingen av säkerhetssektorn och stabiliseringen av säkerhetssituationen, utan stöder samtidigt återuppbyggnaden av Irak. Finland tillhandahåller inte utbildning i hantering av folkmassor eller kravallhantering inom ramen för OIR-operationen. Användningen av våld som ett sätt att kväsa demonstrationer har lyft fram behovet av att fortsätta utbildningsåtgärderna till stöd för övergången av Iraks säkerhetsstyrkor från en krigstida stridsorganisation till ett säkerhetsmaskineri under normala förhållanden.

Vid sidan av militär krishantering stöder Finland utvecklingen av Iraks civila säkerhetssektor bl.a. genom att delta i EU:s civila krishanteringsoperation. En finansiellt betydande del av Finlands stöd riktas till stabiliseringsåtgärder via FN:s utvecklingsprogram UNDP:s stabiliseringsfond, svepningen av minor och odetonerat explosivt materiel via internationella fonder samt humanitär hjälp. Finland bereder även ett projekt för att utveckla den yrkesinriktade utbildningen i Irak. Även finländska organisationer har visat ett intresse för att planera projekt. I genomförandet av dessa ska landets instabila förhållanden och kravnivån för olika slag av riskhantering beaktas.

Med hjälp av dessa åtgärder stöder man Iraks återuppbyggnadsprocess, skapar förutsättningar för fungerande bastjänster samt stöder Iraks möjligheter att skapa utbildnings- och utkomstmöjligheter för sina medborgare. Vad gäller riskhanteringen är det förnuftigt att styra Finlands bistånd till Irak via UNDP. Finlands bistånd till UNDP har från och med 2016 varit 9 miljoner euro, eftersom fonden har starka riskhanteringsmekanismer och den inte kanaliserar pengarna direkt till Iraks förvaltning. Med hjälp av projekten i UNDP:s stabiliseringsfond strävar man bl.a. efter att utveckla lokalförvaltningarna, stärka deras kapacitet samt främja förverkligandet av mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen. Vi betraktar dessa faktorer som centrala för landets stabilitets- och demokratiutveckling.

Återöppnandet av Finlands ambassad i Bagdad förbättrar för sin del dialogen, kommunikationen och möjligheterna att påverka myndigheterna i Irak samt möjligheterna att följa upp utvecklingstendenserna i Irak och området. Finland och Irak har ett långvarigt och tidigare mycket tätt förhållande. Mellan våra länder finns flera gällande traktat, bl.a. inom kulturellt och ekonomiskt samarbete. År 2008 uppgick Finlands export till Irak till nästan 185 miljoner euro. Irak var då Finlands tredje viktigaste exportland i Mellanöstern. År 2018 var Finlands export till Irak endast ca 10 miljoner euro.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 297/2019 rd

Ambassadens närvaro hjälper finländska aktörer att delta i återuppbyggnaden av Irak. Ju mångsidigare Finland deltar i stödet av Iraks utveckling, desto bättre chanser har Finland att diskutera samt främja genomförandet av mänskliga rättigheter och demokratiska principer i landet. Regeringen följer aktivt hur situationen beträffande de mänskliga rättigheterna i Irak utvecklas och kommer även i fortsättningen att vid bilaterala möten framhålla respekten för de mänskliga rättigheterna.

Helsingfors 29.11.2019

Utrikesminister Pekka Haavisto